

Regeringens proposition

2008/09:104

Utvidgning av uppdrag för Sveriges
Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ)

Prop.
2008/09:104

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 januari 2009

Maud Olofsson

Mats Odell
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att uppdraget för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ) utvidgas. SBAB ska utöver den verksamhet bolaget nu bedriver också få bedriva bankrörelse och annan finansiell verksamhet och sådan verksamhet som har ett naturligt samband därmed i enlighet med lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder. En utvidgning av verksamheten förutsätter att Finansinspektionen beviljar nödvändiga tillstånd. All utvidgning ska vidare ske på affärsmässig grund och med syfte att förbättra företagets lönsamhet och därmed dess värde vid en framtida försäljning.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Bakgrund.....	4
3.1	Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ).....	5
4	Utvidgningen av SBAB:s uppdrag.....	6
5	Konsekvenser.....	7
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 januari 2009.....	8

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:104

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att uppdraget för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ) utvidgas i enlighet med regeringens förslag (avsnitt 4).

I syfte att motverka den rådande finanskrisen har regeringen vidtagit en rad åtgärder. Grunden för långtgående statliga åtgärder i syfte att motverka risken för allvarlig störning i det finansiella systemet lades genom förslagen i propositionen Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17).

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner att Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ), fortsättningsvis SBAB, utöver den verksamhet bolaget nu bedriver också ska få bedriva bankrörelse och annan finansiell verksamhet och sådan verksamhet som har ett naturligt samband därmed i enlighet med lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder. En utvidgning av verksamheten förutsätter att Finansinspektionen beviljar nödvändiga tillstånd.

En utvidgning av SBAB:s uppdrag har även skett tidigare genom att riksdagen i december 2005 beslöt att godkänna att SBAB:s uppdrag utvidgades till att även omfatta inlåning från allmänheten (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:FiU2, 2005/06:126–128).

Vid beredningen av denna proposition har synpunkter inhämtats från Finansinspektionen, Konkurrensverket, Riksbanken och Riksgäldskontoret.

3 Bakgrund

I den rådande finanskrisen har kreditmarknadens funktionssätt påtagligt försämrats. Som ett led i arbetet med att hantera effekterna av den globala finanskrisen är det angeläget att vidta åtgärder som kan bidra till en bättre kreditförsörjning. Regeringen har tidigare vidtagit en rad åtgärder för att motverka den finansiella oron och för att stärka förtroendet för banksektorn. Exempelvis har ett garantiprogram i syfte att stödja bankernas medelfristiga finansiering upprättats. Ett annat exempel på åtgärd är att AB Svensk Exportkredit har stärkts för att bättre tillgodose företagens efterfrågan på långsiktig finansiering. Regeringen har också aviserat att man har för avsikt att återkomma till riksdagen med kompletterande förslag till förbättringar.

SBAB bedöms i sammanhanget kunna bidra till förbättringar på det finansiella området genom ett utvidgat uppdrag som ger SBAB möjlighet att kunna erbjuda fler finansiella produkter och tjänster än vad bolagets nuvarande uppdrag tillåter. För närvarande erbjuder SBAB endast bolån och sparande samt fastighetsrelaterad kreditgivning till företag och bostadsrättsföreningar. Ett bredare utbud av finansiella produkter och tjänster skapar förutsättningar för korsförsäljning och bedöms kunna stärka SBAB:s konkurrenskraft avseende såväl bolagets nuvarande verksamhet som de nya finansiella produkter och tjänster som bolaget väljer att lansera. De nya produkter och tjänster som tillförs verksamheten ska vara affärsmässigt utformade och därmed syfta till att positivt

3.1 Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ)

Fram till och med juni 1985 finansierades all statlig utlåning till bostadssektorn via anslag på statsbudgeten. Riksdagen beslutade i december 1983 (prop. 1983/84:90, bet. 1983/84:BoU28, rskr. 1983/84:303) att lägga om finansieringen av den statliga långivningen för bostadsändamål. Beslutet innebar att i huvudsak all statlig räntebärande långgivning skulle finansieras utanför statsbudgeten. För detta ändamål bildades Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB. Bolaget fick senare namnet Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ).

Vid omläggningen av bostadsfinansieringssystemet överfördes hela ansvaret för förvaltningen av den statliga långivningen på SBAB. I samband med denna omläggning ändrades ändamålet för verksamheten till att bolaget skulle bedriva låneverksamhet i full konkurrens med andra bostadsinstitut. Beslutet motiverades av en önskan att genom SBAB öka mångfalden och konkurrensen på bostadskreditmarknaden. SBAB:s skyldighet att lämna vissa lån togs bort. Bolaget började därmed bygga upp en kreditgivning helt i egen regi.

SBAB erbjuder i dag via telefon och Internet bolån och sparande samt kreditgivning till företag och bostadsrättsföreningar. Bolånemarknaden definieras som den utlåning som sker från bostadsinstitut mot säkerhet i fastigheter eller bostadsrättslägenheter. SBAB:s totala marknadsandel uppgick den 30 september 2008 till 8,8 procent och på området privatmarknadsutlåning till 7,6 procent. På området företagsmarknadsutlåning hade bolaget samma datum en marknadsandel om 12,5 procent. SBAB:s utlåningsportfölj omfattade den 30 september 2008 sammanlagt 179,6 miljarder kronor.

Riksdagen beslutade i december 2005 att godkänna att SBAB:s uppdrag utvidgades till att även innefatta inlåning från allmänheten (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:FiU2, rskr. 2005/06:126–128). Våren 2007 lanserade SBAB mot bakgrund av det utvidgade uppdraget två sparprodukter, nämligen Sparkonto för såväl nya som befintliga kunder och SBAB-konto för kunder med bolån på minst en miljon kronor. Efterfrågan på de nya produkterna har varit mycket hög. Den 30 september 2008 uppgick de sammanlagda insättningarna i koncernen till 1 876 miljoner kronor. Rörelseresultatet uppgick samma datum till 345 miljoner kronor, räntenettet till 931 miljoner kronor och kapitaltäckningsgraden till 9,5 procent. SBAB finansierar sig främst genom certifikatprogram och utgivande av obligationer på den svenska och internationella kapitalmarknaden. SBAB:s rating för långfristig upplåning, dvs. en oberoende bedömning av ett företags kreditvärdighet, är för närvarande A+ från Standard & Poor's och A1 från Moody's. SBAB har cirka 365 anställda, varav drygt 120 personer arbetar på huvudkontoret i Stockholm. Övriga anställda är placerade på bolagets kontor i Karlstad, Göteborg och Malmö.

I juni 2007 bemyndigade riksdagen regeringen att helt eller delvis sälja statens ägarandel i SBAB på det sätt som vid en samlad bedömning anses vara mest affärsmässigt (prop. 2006/07:57, bet. 2006/07:NU16, rskr. 2006/07:217). Regeringen har under analysfasen inför en försäljning anlitat ekonomiska, finansiella och juridiska rådgivare. Mot bakgrund av att kreditmarknaden under 2007 och 2008 kraftigt försämrats, med åtföljande negativ inverkan på SBAB:s lönsamhet och värde, har regeringen tills vidare avstått från att inleda en aktiv försäljningsprocess.

Ytterligare uppgifter om SBAB återfinns i regeringens skrivelse 2007 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2007/08:120).

4 Utvidgningen av SBAB:s uppdrag

Regeringens förslag: Uppdraget för SBAB utvidgas. SBAB ska förutom den verksamhet som bolaget nu bedriver också få bedriva bankrörelse och annan finansiell verksamhet och sådan verksamhet som har ett naturligt samband därmed i enlighet med lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse samt fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder. En utvidgning av verksamheten förutsätter att Finansinspektionen beviljar nödvändiga tillstånd.

Synpunkter från vissa myndigheter: *Riksbanken* har generellt inga invändningar mot förslaget men poängterar vikten av att SBAB inte får en särställning på marknaden som en följd av det statliga ägandet.

Konkurrensverket välkomnar att konkurrenstrycket förbättras på bankmarknaden men menar att det föreligger, framför allt på sikt, en risk för konkurrensnedvridning om SBAB tillåts agera som en fullsortimentsbank. Konkurrensverkets bedömning bygger på ett antagande att SBAB på grund av det statliga ägandet kan komma att bedömas få en positiv särbehandling av ratinginstitut vilket därmed kan leda till lättare och billigare upplåning för SBAB än andra aktörer.

Riksgäldskontoret avstyrker förslaget. Enligt Riksgäldskontoret är det inte sannolikt att SBAB skulle kunna lämna ett väsentligt bidrag till att underlätta kreditförsörjningen till företag och hushåll. Riksgäldskontoret bedömer också att SBAB inte har goda förutsättningar att framgångsrikt bedriva angivna nya verksamheter. Riksgäldskontoret anser vidare att tanken att staten ska främja konkurrens genom att bedriva verksamhet i företagsform principiellt är felaktig.

Finansinspektionen har inga invändningar mot förslaget som sådant.

Skälen för regeringens förslag: Oron på de finansiella marknaderna har inneburit svårigheter för såväl hushåll som företag att få tillgång till bankkrediter på rimliga villkor. Regeringen anser att det är angeläget att fler aktörer kan vara med och bidra till en kreditförsörjning som kan möta hushållens och företagets efterfrågan. Förslaget i denna proposition syftar till att åstadkomma ytterligare förbättringar av marknadens funktions sätt samtidigt som SBAB:s konkurrenskraft och möjlighet att erbjuda kunderna attraktiva finansiella produkter och tjänster ökar.

Genom ett utvidgat produkt- och tjänsteutbud för SBAB stärks bolagets möjligheter att kunna tillgodose konsumenternas efterfrågan på finansiella produkter och tjänster, vilket förbättrar förutsättningarna för en ökad konkurrens på marknaden dock utan att placera SBAB i en särställning.

SBAB har ett starkt varumärke när det gäller att erbjuda produkter och tjänster som är enkla för kunderna och som utmanar andra aktörer. Med ett bredare utbud av finansiella produkter och tjänster, antingen i egen regi, genom samarbete med annan eller genom förvärv och/eller samgående med andra företag, i Sverige eller i andra länder, ges SBAB också potential till ökade intäkter. Skulle det utvidgade uppdraget kräva ytterligare kompetens förutsätter regeringen att denna tillförs eller byggs upp inom bolaget. Förutsättningarna för att attrahera kompetent arbetskraft torde i rådande situation på marknaden vara goda.

Regeringen har i propositionen Försäljning av vissa statligt ägda företag (prop. 2006/07:57) begärt och fått riksdagens bemyndigande att sälja aktierna i SBAB på det sätt som utifrån en samlad bedömning anses vara mest affärsmässigt. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2006/07:NU16, rskr. 2006/07:217). Att utveckla SBAB:s verksamhet är enligt regeringens bedömning en viktig förutsättning för en långsiktigt hållbar och lönsam tillväxt i SBAB och därmed även för att slå vakt om SBAB:s värde. Genom ett ökat produkt- och tjänsteutbud ges SBAB också goda möjligheter att i framtiden kunna fortsätta att vara en konkurrenskraftig aktör och leva upp till ägarens marknadsmässiga krav på avkastning och utdelning.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att SBAB får ett utvidgat uppdrag i enlighet med vad som förordats. Tillstånd för att bedriva bank- och annan finansiell verksamhet ges av Finansinspektionen.

Det är i nuläget inte klart om SBAB kan komma att behöva ett kapitaltillskott med anledning av det utvidgade uppdraget eller i händelse av eventuella förvärv och/eller samgåenden. Det utvidgade uppdraget framstår dock som genomförbart utan sådant tillskott. Regeringen avser att återkomma till riksdagen om det bedöms som nödvändigt.

Regeringens planer på att sälja SBAB ligger fast. Regeringen avser att genomföra en försäljning vid den tidpunkt då det utifrån en samlad bedömning bedöms ge det mest affärsmässiga utfallet. I nuläget är dock en försäljning inte aktuell.

5 Konsekvenser

Utvidgningen av SBAB:s uppdrag påverkar inte statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande eller den konsoliderade statskulden. SBAB förutsätts verka på fullt kommersiella villkor.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 januari 2009.

Närvarande: Statsrådet Olofsson, ordförande, och statsråden Odell, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Hägglund, Björklund, Littorin, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors.

Föredragande: Statsrådet Mats Odell.

Regeringen beslutar proposition 2008/09:104 Utvidgning av uppdrag för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (publ).